

Náuka o hudbe

Platí od školského roku 2019/2020

Charakteristika predmetu

Predmet náuka o hudbe sa vyučuje na II. stupni základného štúdia a je vyššou úrovňou umeleckého vzdelania. Nadväzuje na obsah a dosiahnuté kompetencie na I. stupni základného štúdia a približuje odborné kompetencie k úrovni žiaka maturitného ročníka konzervatória. Zameriava sa z väčšej časti na oblasť hudobnej teórie, hudobných foriem, systematiky hudobných nástrojov a dejín hudby, ale i na rozvíjanie intonačnej spôsobilosti, sluchovej a percepčnej analýzy a estetiky.

Výkonové a obsahové štandardy predmetu náuka o hudbe na II. stupni ZUŠ vychádzajú z požiadaviek pre uchádzačov o štúdium na učiteľských fakultách, po rozšírení v rámci Školského vzdelávacieho programu môžu byť upravené pre potreby prijímacích skúšok na vysoké školy umeleckého zamerania (interpretácia, kompozícia, dirigovanie, teória hudobného umenia, dramaturgia a manažment hudobného umenia) a na štúdium hudobnej vedy. Môže byť aj súčasťou iných študijných zameraní ako voliteľný predmet.

Ciele

Štúdium rozširuje už získané kompetencie v oblasti teoretických vedomostí, percepčných schopností i zručností a hlbšie preniká do poznania hudobnej štruktúry; v predmete náuka o hudbe ide nielen o zväčšenie objemu teoretických poznatkov s priamym prepojením na hudbu, ale i o ďalšie rozvíjanie cítenia a vnímania obsahu hudobného diela a pochopenie zastúpenia a významu hudby v živote človeka. Sú to predovšetkým:

- rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov, kultivovanie ich osobnosti po stránke etickej, estetickej a umeleckej,
- kultivovanie vizuálnej, sluchovej a jazykovej gramotnosti,
- hlbšie poznanie štruktúry, tvarovosti a výrazových prostriedkov hudby vo vzťahu k obsahu a účinku hudobného diela,
- získanie hlbších poznatkov o umeleckej tvorbe a kultúre,
- vnímanie, prijímanie a rozlišovanie hodnôt iných kultúr,
- rozlišovanie umeleckých smerov, štýlov, druhov a žánrov v širšom spektre,
- nachádzanie paralel hudobných zákonitostí s inými druhmi umenia i v kontexte živých procesov,
- chápanie hudby v kontexte historického vývoja,
- sledovanie súčasného diania v oblasti hudby a schopnosť samostatne posudzovať, vyjadriť svoj názor a motivovať iných ľudí k prijímaniu hudobného umenia.

II. stupeň základného štúdia a štúdium pre dospelých

1. – 4. ročník II. stupňa základného štúdia

Predmet: náuka o hudbe

Počet hodín týždenne: 1 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 19

Obsah	Žiaci
<p><i>Teoretické poznatky a zručnosti ku komplexnej analýze skladieb</i></p> <p>Intonácia a sluchová analýza v nadväznosti na diatoniku dur a mol.</p> <p>Chromatické, celotónové, modálne ľudové a stredoveké melódie.</p> <p>Rozložené akordy, troj a štvorhlasná úprava durového a molového kvintakordu, dominantného septakordu a obrátov, hlavné a vedľajšie akordy.</p> <p>Striedavé a chromatické priechodné tóny (stúpajúce a klesajúce citlivé tóny).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • analyzujú hudobnú štruktúru po stránke tonálnej, melodickej, intervalovej, rytmickej a harmonickej v rozsahu preberaného učiva (podľa obsahového štandardu),
<p><i>Rythmus – rozšírenie zručností</i></p> <p>Rythmický viachlas, striedavé takty, zložené takty, nepravidelné členenie, cvičenia s použitím triol, synkopy, bodkovaného rytmu, kvintoly a septoly, presúvanie akcentov, rytmické figúry tancov v etnickej hudbe rôznych kultúr a ich prieniky do súčasnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • reprodukovujú zložité rytmické útvary samostatne aj v rytmickom viachlase,
<p><i>Základná hudobná náuka</i></p> <p>Kostrý melodického sledu, základy akustiky, alikvótne tóny, C kľúče, rozšírenie terminológie o artikulačné značky, melodické ozdoby, abreviatúry, tempové označenia, stupnice (všetky), akordy terciovej stavby.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • určia tóninu, metrum, tempo a všetky použité výrazové prostriedky hudby na základe počutia s použitím notového záznamu,
<p><i>Náuka o harmónii</i></p> <p>Hlavné funkcie, obraty kvintakordu a ich funkčné pôsobenie (opakovanie z I. stupňa), vedľajšie funkcie, tóninový skok a modulácia, vznik a funkcia alterovaných akordov, mimotonálne akordy k hlavným harmonickým funkciám, hlavné a vedľajšie septakordy,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • určia harmonický pôdorys skladby,

akordy vyšších terciových sústav, harmonizácia piesní.

Náuka o kontrapunkte

Základy kontrapunktických techník (jednoduchý, imitačný, permutačný), tvorba druhého hlasu v ľudovej praxi (tercovanie), tvorba melodického basu, zákonitosti lineárneho vedenia viacerých hlasov.

- vytvorí jednoduchý kontrapunkt k danej melódii,

Náuka o hudobných formách a druhoch

Motív, motivická práca, téma, veta, súvetie, jednodielne, malé a veľké dvoj a trojdielne formy, voľné formy, variácie, rondová forma, polyfónia, kontrapunkt, invencia, ricercar, passacaglia, fúga, sonátová forma, cyklické formy suite, sonáta, symfónia, vokálne a vokálno-inštrumentálne formy komorné, koncertné a hudobno-scénické (upevnenie a rozšírenie poznatkov z I. stupňa štúdia), motivické podobnosti v častiach cyklických skladieb, formové kostry v ľudovej inštrumentálnej praxi, džezovej improvizácii a populárnej hudbe.

- určia hudobný druh, formu, žáner, popíšu formotvorné zložky a zákonitosti,

Náuka o hudobných nástrojoch

Nástroje symfonického, dychového a tanečného orchestra, základné konštrukčné princípy nástrojov – triedenie, zvukové charakteristiky, komorné nástrojové zoskupenia, kombinácie farieb, elektronické nástroje a nástroje, používané v populárnej hudbe a džeze, slovenské ľudové hudobné nástroje, nástroje iných etnických skupín, ľahkoovládateľné nástroje, melodické (zobcová flauta, priečna flauta, husle a pod.) a harmonické (klavír, akordeón, gitara a i.) nástroje a ich využitie pri inštrumentácii piesní pre detské a amatérske kolektívy.

- opíšu a zatriedia hudobné nástroje,

Percepčná analýza hudobného diela

Vnímanie, voľné asociácie, brainstorming, charakteristika použitých výrazových prostriedkov hudby, prepojenie voľných asociácií s použitými hudobnými prostriedkami, prepojenie hudby s inými

- verbálne analyzujú vzťah formy k obsahu hudobného diela,
- zaradia vybranú skladbu do historického kontextu – všeobecných dejín i dejín umení,

druhmi umenia a s vývojom spoločnosti v dejinných súvislostiach, základný, harmonický, formový, kompozičný a štýlový rozbor skladby.

Dejiny hudby

Rozšírenie o oblasť stredoveku a oblasť hudby 20. a 21. storočia v jej štýlovej a žánrovej rozmanitosti, prelínanie hudobných štýlov a žánrov minulosti a súčasnosti a etnicita, prehľad najvýznamnejších diel z dejín hudby, skladatelia – diela – kontexty.

- zatriedia počutú skladbu do štýlového obdobia,
- poznajú hlavné témy vybraných skladieb základnej hudobnej literatúry (podľa výberu učiteľa).

Praktické spracovanie a využitie získaných kompetencií

Hudobný život okolo nás, všeobecný hudobno-kultúrny rozhľad súčasnosti., verbálne a písomné spracovanie vybranej témy, významné skladateľské osobnosti, slovenskí hudobní publicisti a muzikológovia, hudobné vydavateľstvá, prehľad slovenských a zahraničných odborných hudobných periodík, odborná literatúra, nahrávky klasickej hudby, inštitúcie a hudobné telesá, hudobné festivaly, repertoár koncertov a divadiel, hudobné školstvo a pod.

- dokážu samostatne zozbierať, vytriediť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov k vybranej skladbe,
- dokážu vytvoriť dramaturgiu tematického koncertu, úvodné a sprievodné slovo ku koncertu či programový bulletin,

Hudobné softvéry

Grafické (notografické) programy (editory) s dopracovaním a rozširovaním možností zvukových výstupov (Sibelius, Musescore a i.), zvukové (audio) programy – nahrávanie a úpravy hotovej hudby, vytváranie zvukov elektronickou cestou alebo s využitím reálnych zvukov hudobných nástrojov (napr. Audacity, Sound Forge, Cool Edit a pod.), tiež kombinované – s možnosťou grafického výstupu, kompozičné programy (Personal Composer, Professional Composer), programy na tvorbu a spracovanie audiovizuálneho diela od najjednoduchších programov pre domáce použitie a výučbu (Pinnacle, Stop Motion, Ulead Video Music Factory) až po profesionálne programy (napríklad Adobe Premiere a i).

- ovládajú základy práce s hudobnými softvérmi.